



HANDLÄGGARE/ENHET
Arbetslivsenheten
Linda Grape

DATUM
2009-10-05

DIARIENUMMER
20090434

ERT DATUM
2009-09-11

ER REFERENS
S2009/6742/SF

Socialdepartementet
□ 103 33 STOCKHOLM

LOs yttrande över promemorian Stöd till personer som lämnar sjukförsäkringen – kompletterande förändringar i lagen om allmän försäkring

LO har beretts möjlighet att avge yttrande över ovan nämnda promemoria från Socialdepartementet (S2009/6742/SF). Promemorian innehåller förslag till ändringar i lagen (1962:381) om allmän försäkring, AFL.

Sammanfattning av LOs synpunkter

- LO välkomnar insatser i syfte att förbättra förutsättningarna för personer som varit långvarigt sjukskrivna att komma tillbaka till arbete, men anser att regeringen borde ha utformat hållbara åtgärder före de omfattande förändringarna i sjukförsäkringen.
- Mot bakgrund av att vikten av tidiga insatser är väl känd menar LO att fokus även bör ligga på att säkerställa tidiga och aktiva rehabiliterande insatser i sjukfall.
- LO ser positivt på att de lagändringar som promemorian föreslår leder till en minskad risk för den som är sjuk att bli utförsäkrad.
- Den återgång till regelverket före den 1 juli 2008 som innebär att den som haft sjuk- eller aktivitetsersättning kan återfå tidigare SGI är mycket bra. Att en karenperiod motsvarande tre månader då ska vara huvudregel avvisas dock.
- Utökade möjligheter till förlängd sjukpenning för personer som på grund av svår sjukdom inte kan delta i aktivitet hos Arbetsförmedlingen är i grunden bra. LO anser dock att detta leder till att parallella försäkringar etableras inom ramen för den allmänna sjukförsäkringen, och att detta äventyrar rättssäkerheten.
- Med de förändringar som föreslås blir sjukförsäkringen ännu mer svåröverblickbar. Detta ser LO som en allvarlig nackdel. Det blir allt

POSTADRESS 105 53 Stockholm
BESÖKSADRESS Barnhusgatan 18
TELEFON 08-796 25 00 TELEFAX 08-24 52 28
E-POST mailbox@lo.se HEMSIDA www.lo.se
ORGANISATIONSNUMMER 802001-9769
BANKGIRO 368-4834 PLUSGIRO 8 50-8

Landsorganisationen i Sverige

svårare för den enskilde att veta vilket skydd den allmänna sjukförsäkringen ger, något som är mycket negativt för människors tilltro till försäkringen.

Inledande synpunkter

Inledningsvis vill LO påpeka att den mycket korta remisstid som regeringen tillämpat för promemorian ifråga är oacceptabel. Det är anmärkningsvärt att regeringen inte använder sig av Propositionshandboken (Ds 1997:1), enligt vilken en remisstid på minst tre månader rekommenderas. Både sjuk- och arbetslöshetsförsäkringarnas regelverk är avgörande för arbetstagares trygghet. Förändringar av dessa försäkringar måste föregås av ett seriöst arbete där inte minst parterna på arbetsmarknaden ges möjlighet till analys och reflektion.

LO välkomnar att regeringen kommer med insatser i syfte att förbättra förutsättningarna för personer som varit långvarigt sjukskrivna att återgå till arbete. Personer som under lång tid varit frånvarande från arbetslivet på grund av ohälsa är precis som konstateras i behov av intensifierat stöd. Den enskildes rätt till stöd och samhällets skyldighet att ställa upp med detta är något som LO pekat på i samband med reformeringen av sjukförsäkringen.

Dessa åtgärder borde emellertid ha utformats före de omfattande förändringarna i försäkringen. Människor som närmar sig utförsäkring har istället tvingats leva i ovisshet om vad som väntar dem, något som givetvis skapat stor oro hos den stora grupp som berörs.

Nu är det inte det planerade introduktionsprogrammet och dess innehåll som är föremål för remissbehandling, utan snarare konsekvensändringar av att ett sådant program ska införas. LO vill påpeka det otillfredsställande i att informationen om programmet är knapphändig och vill betona vikten av att resurser verkligen kommer på plats för att säkerställa programarbete av hög kvalitet. LO ställer sig också frågande till om programmets maximala längd om tre månader kommer att vara tillräcklig.

LO vill också påpeka att fokus även måste riktas mot hur tidiga rehabiliterande insatser ska kunna garanteras den som blir sjuk. Det handlar inte bara om att etablera en medicinsk rehabiliteringsgaranti, utan också om att säkerställa att arbetslivsinriktad rehabilitering snabbt kommer till stånd. Samstämmigheten kring vikten av tidiga insatser är utbredd.

Föreslagna förändringar i AFL

Precis som konstateras i promemorian finns personer som trots egen motivation faktiskt inte kan delta i aktiviteter hos Arbetsförmedlingen när de förbrukat sina begränsade dagar med sjukpenning eller tidsbegränsad

sjukersättning. Dessa personer är helt enkelt för sjuka och att utförsäkra dem vore helt oacceptabelt. LO välkomnar förslaget om att dessa personer ska kunna fortsätta få sjukpenning.

Som förslaget är utformat innebär det att personer som undantas från utförsäkring ska beviljas fortsatt tid med förlängd sjukpenning. Detta innebär en nivå motsvarande 75 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten (i praktiken 72,75 procent av tidigare lön). LO har från början avvisat den nedtrappning av ersättningsnivån som förlängd sjukpenning innebär och menar fortfarande att ersättningsnivån ska vara densamma, minst 80 procent, för alla som uppbär sjukpenning. Det är inte rimligt att den som är långvarigt sjuk ska straffas ekonomiskt för detta.

Vad som dessutom sker, inte minst genom det nu föreliggande förslaget om att förlängd sjukpenning ska kunna beviljas ytterligare, är att två parallella försäkringar etableras inom den allmänna sjukförsäkringen. En som ger 80-procentig ersättning till den som lider av "allvarlig sjukdom" och en som ger 75-procentig ersättning till den som är "svårt sjuk". För det första är sannolikt gränsdragningen mellan att vara allvarligt eller svårt sjuk många gånger mycket komplicerad. För det andra är det inte rimligt att ett sjukförsäkringssystem etableras där det som bedöms som livshotande sjukdomar ger högre ersättning än mer svårdefinierade sjukdomar. Den som är drabbad av ohälsa ska oavsett sjukdomens eller skadans slag uppbära ett skydd mot det inkomstbortfall hon eller han drabbas av.

Vad detta också påvisar är svårigheterna att med rättssäkerheten i behåll etablera system med nedtrappning av ersättningsnivåer inom ramen för sjukförsäkringen. Hälsotillstånd låter sig inte klassificeras så enkelt och därför bör all sjukpenning utges på samma nivå, minst 80 procent av SGI.

Att den som haft tidsbegränsad sjuk- eller aktivitetsersättning föreslås återfå tidigare SGI är positivt eftersom stora grupper annars skulle riskera nollklassning. Som LO förstår förslaget ska dock huvudregeln i dessa fall vara en karensperiod motsvarande tre månader, med vissa undantag. Det är mycket otydligt vad detta innebär för den som under denna tremånaders karens blir sjuk, men inte tillräckligt sjuk för att få förlängd sjukpenning. Vilken försörjning hon eller han ska kunna förlita sig på framgår inte. Utan förtydligande i denna del avvisas förslaget om sådan karens av LO.

När det gäller promemorians förslag till förändringar i bedömning av arbetsförmåga anser LO det olyckligt att regeringen inte inväntar Arbetsförmågeutredningens (S 2008:01) betänkande som presenteras inom kort.

Slutligen vill LO betona vikten av att Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen verkligen etablerar rutiner för överlämningen mellan myndigheterna. Tiden för detta framstår dock som tämligen knapp eftersom en stor grupp antas gå från sjukförsäkringen till insatser hos Arbetsförmedlingen redan vid årsskiftet. Samtidigt kan Arbetsförmedlingen omöjligen på förhand säkerställa hur många som faktiskt gör övergången, vilket kräver flexibilitet i tillförandet av nödvändiga resurser.

Avslutande kommentarer

Med de förändringar som promemorian föreslår minskar risken för utförsäkring något. Detta ser LO som en förbättring av en sjukförsäkring som dock står i behov av kraftfulla förbättringar för att säkerställa den enskildes rätt till stöd och hjälp för att komma tillbaka till arbete, samt förbättringar av inkomtskyddet genom försäkringen.

Att dessa ytterligare förändringar av rätten till sjukpenning leder till en förstärkning av de parallella försäkringar som skapats genom differentieringen i ersättningsnivåerna är dock mycket allvarligt. LO vill betona det vanskliga med detta – gränsdragningsproblematik och risk för allvarligt skadad tilltro till försäkringen.

Försäkringen blir också ännu svårare att överblicka. Med tillägg av regler för vem som har rätt till ersättning och vem som inte har det blir det allt svårare för den enskilde att känna till vilket skydd försäkringen ger. Det är i sin tur också negativt för den så viktiga tilltron till den allmänna försäkringen.

Landsorganisationen i Sverige
Stockholm som ovan

Wanja Lundby-Wedin

Linda Grape